

5ส กับจริยธรรมในการทำงาน

สมิต ลัชฌุกร

“สังคมไทยในระยะไม่กี่ปีมานี้ได้ปรบมือ แซ่ช่องสุดดีกับคนเก่งมาโดยลำดับ จนทำให้บางคนเหลิงและไม่ใส่ใจในเรื่องจริยธรรม”

ปัจจุบันนี้เป็นยุคของการแข่งขันที่ถือว่าต้องช่วงชิงความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive-edge) แม้แต่องค์กรที่ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไร (Not for profit organization) หรือองค์กรที่ประกาศตนเป็นองค์การกุศล (Non-profit organization) ก็ยังต้องมีการแก่งแย่งชิงดี ชนิตที่ว่าใครดีใครอยู่ โดยไม่ได้คำนึงถึงจริยธรรม การประเมินค่าของคนที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญที่ให้น้ำหนักถึงค่าความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่เป็นตัวหนังสือในรัฐธรรมนูญ แต่แนวทางปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับว่าดีที่สุดใน (Best Practice) ก็ยังให้น้ำหนักกับการเป็นบุคคลหรือองค์กรที่มีสมรรถนะ หรือความเก่งมากกว่าความเป็นผู้มีจริยธรรมหรือคนดี เพราะจุดหมายปลายทาง คือ ต้องการบรรลุเป้าหมายเป็นความชนะในการแข่งขัน สังคมไทยจึงตอบรับการเป็นองค์การบนพื้นฐานของสมรรถนะ (Competency-base organization) อย่างเกรียวกราวไม่ลืมหูลืมตา

สังคมไทยในระยะไม่กี่ปีมานี้ได้ปรบมือแซ่ช่องสุดดีกับคนเก่งมาโดยลำดับ จนทำให้บางคนเหลิงและไม่ใส่ใจในเรื่องจริยธรรม และคนจำนวนไม่น้อยก็พลัดพลินยกย่องสรรเสริญคนเก่ง จนไม่ได้พิจารณาถึงด้านจริยธรรม ละครทีวีบางช่องก็ชักนำให้คนกระเหิงหลงขึ้นชมกับคนร่ำรวย ในทางธุรกิจที่มีมูลค่ามากมายมหาศาล ขึ้นชมกับการกวาดเศษเนื้อข้างเขียงไปยาใส่ประทังความทุกข์ยากแร้นแค้นของผู้ด้อยโอกาส

จริยธรรม (Ethics) หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม หลักเกณฑ์หรือกฎที่สังคมใช้ตัดสินว่า การกระทำใดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ควรปฏิบัติ และการกระทำใดเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น

การยกย่องคนดีมีความสามารถ เป็นพื้นฐานของสังคมไทยมาช้านาน แต่เมื่อระบอบทุนนิยมเข้ามาครอบงำ สังคมไทยมากขึ้นทุกวัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทุกคนพูดและหายใจเป็นเงินจึงไม่สนใจจริยธรรม หายใจเข้าก็กลับกลอก หายใจออกก็โกงกิน

ในสังคมที่ถือความรู้คู่คุณธรรม จะไม่ยกย่องผู้ที่มีความรู้ แต่นำความรู้ไปรับใช้ รับจ้าง หรือสยบให้แก่ฝ่าย อธรรม การตอบรับความสามารถที่ขาดคุณธรรมเป็นความงมงายไม่ลืมหูลืมตา

ในความคิดของคนมีวิชา จะพูดว่า “*ทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จก็อย่าไปคิดถึงจริยธรรม*” แต่ถ้ามองถึงธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ และเติบโตอย่างยั่งยืน ล้วนยึดถือจริยธรรมเป็นหลัก จึงมีความคิดที่จะคืนกำไรให้แก่สังคม มีโครงการที่จะทำประโยชน์ และนำความเจริญสุขุมชนอย่างจริงจัง อันเป็นส่วนหนึ่งซึ่งสำคัญในการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) หรือที่เรียกกันว่า “ธรรมภิบาล”

บทความนี้จะเสนอให้สังคมชาว 5ส ใส่ใจในการนำกิจกรรม 5ส ที่พัฒนาจนเป็นระบบ และเป็นส่วนหนึ่งซึ่งเป็นฐานรากของระบบคุณภาพทั่วทั้งองค์การ มาปรับใช้ในเรื่องจริยธรรมในการทำงาน ตามแนวคิดและหลักการปฏิบัติ 5ส ด้วยการดำเนินกิจกรรมในแต่ละ ส ดังต่อไปนี้

ส ที่ 1 สะสาง พิจารณากำหนดสิ่งที่จะต้องมีการทำงานอย่างมีจริยธรรม ได้แก่

1. ความจงรักภักดี ให้ความเชื่อ (Belief) และความภักดีต่อหน่วยงาน ระมัดระวังและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ที่จะเกิดต่อองค์การ
2. ความซื่อสัตย์ พูดแต่ความจริง ปฏิบัติงานตรงไปตรงมา ไม่หลอกลวง ไม่ขโมย ไม่พูดจาอ้อมค้อม
3. การแสวงหาคุณความดี ขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ พัฒนาขีดความสามารถ ใฝ่เรียนรู้ทั้งด้วยการศึกษาฝึกอบรม และการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. ความเคารพต่อผู้อื่น มีความสุภาพ ให้เกียรติผู้สมควรได้รับการยกย่อง เป็นการสร้างเสริมวัฒนธรรมองค์การที่ควรธำรงรักษา
5. ความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้อง มีเหตุผลในการคิด และการตัดสินใจ ยอมรับผลจากการกระทำหรือไม่ได้กระทำ แต่อยู่ในความรับผิดชอบ

ส ที่ 2 สะดวก จัดรูปแบบการทำงานให้สะดวก ด้วยความมีจริยธรรม ด้วยการทำงานอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่กินแรงเพื่อนร่วมงาน ทำงานให้ง่าย ไม่ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ด้วยความรับผิดชอบ ไม่ขัดขวางงานของผู้อื่น และไม่ปล่อยให้งานค้างคั่ง

ส ที่ 3 สะอาด ไม่ทำให้เกิดสิ่งสกปรก รกรุงรัง และไม่ทำให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยในการทำงาน ร่วมกันเป็นทีม ไม่ปล่อยให้เกิดความสับสนในการทำงาน ด้วยการทำงานที่มีเป้าหมายชัดเจน ดูแลที่ทำงานและเครื่องมือ เครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพพร้อมจะทำงาน

ส ที่ 4 สร้างมาตรฐาน นำหลักธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ อันเป็นการกระทำที่ถูกต้อง ดีงาม ควรปฏิบัติใน 3ส แรก มาเป็นสิ่งที่ใช้เทียบวัดพฤติกรรมของตน ด้วยการกำหนดเป็นมาตรฐานที่ชัดเจน ปราศจากอคติ และการเลือกปฏิบัติ อันจะทำให้เกิด Double Standard โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี หรือหลักธรรมภิบาล

ส ที่ 5 สร้างนิสัย มีการฝึกฝนตนให้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ จนบ่มเพาะเป็นนิสัยให้เกิดวินัยในตนเอง ไม่ประพฤติดนलोแหลมต่อการทำผิดจริยธรรม อาทิ การกลั่นแกล้ง หรือให้ร้ายเพื่อนร่วมงาน การขาดระเบียบวินัย การทำงานแบบเฉื่อยชา ปฏิบัติงานต่ำกว่ามาตรฐาน การมองโลกในแง่ร้าย การผัดวันประกันพรุ่ง ปฏิบัติงานล่าช้า เน้นพิธีรีตองมากเกินไป การทำงานที่ไม่จำเป็นต้องทำ

หากได้มีพฤติกรรม ปฏิบัติตามหลักการ 5ส ที่ได้กล่าวไปข้างต้นจนเป็นนิสัย ก็จะช่วยให้มีจริยธรรมในการทำงาน ส่งผลให้ได้รับความเคารพรััก ความเลื่อมใสศรัทธา การยกย่องสรรเสริญ ความไว้วางใจ ความร่วมมือ และความสำเร็จในกิจการทั้งหลายทั้งปวง

"หากได้มีพฤติกรรม ปฏิบัติตามหลักการ 5ส ที่ได้กล่าวไปข้างต้นจนเป็นนิสัย ก็จะช่วยให้มีจริยธรรมในการทำงาน ส่งผลให้ได้รับความเคารพรััก ความเลื่อมใสศรัทธา"